

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
вносить: в Австрії:
на цілий рік . . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 долярів або 10 руб.
Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.
Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-сусільний днівник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових поемів М. Шашкевича.

Військові предлоги і їх противники в держ. раді.

(X) Перед кількома днями загадали ми, що правительство внесло в держ. раді предлоги військові на случай мобілізації і подали їх основу. Тепер цілим положенем парламентарним заволодів закон про військові зобовязання, а заграниця політика надає їм без сумніву незвичайної ваги. Правительство вельми розумно поступило, що внесло єї закони в держ. раді, а не ждало, поки можливий вибух війни приневолив би се зробити з підмогою §. 14-го. Лішче, що народний парламент ухвалив єї закони, а тим способом визначити перед цілим світом, що вірне Династії населене готово для оборони держави принести всі жертви потрібні. Се може оден з найпевніших способів удержати мир, бо тоді в Білгороді і в Петербурзі повинні би зрозуміти, що покладані там надії на „революцію“ в Австрії є лише пустою мрією розгорячених голов у Сербії. Очевидно ціль сю осягнуто би найліпше тим способом, колиб сей закон ухвалено скоро без довгих розправ, а се мало би значіння для заграниці сильної демонстрації, котра була більша, як переливане з пустого в порожнє, з чого не може нічого пущного вийти.

Тут не розходить ся о що нового, бо се, що має тепер стати законом, є лише правом конечності, як се буває в усіх краях у воєнних часах, а також у нас переводило ся. В Німеччині, у Франції й Італії не було се ані на волос інакше, як тепер у нас.

Яке значіння може мати вислів: „сторість закону повинна бути усунена?“ На случай війни не можна оглямати ся на бажані одиниць, бо тоді розходить ся о се, щоби побідити неприятеля, а тим самим відвернути від держави необчисливі відчайдості. Тоді треба для себе, для своїх дітей і внуків принести в жертву останній карабін, останній набій і останню силу, бо інакше може скласти ся так, як з Туреччиною. У кого є патріотичне

одушевлення в серці а не на язиці, сей не буде довго розправляти, але конечно призначається чи не більше, що в рішаючій хвилі се мусить бути зроблене.

З чайогож боку виходить опір проти мобілізаційних предлог? Се знаменне, що опір сей робить соціал-демократи і великий капітал. „Arbeiter Ztg.“ розписує ся в день в день проти закона а „Союз промисловців“ розсилає до ліберальних днівників поклики о поміч, щоби не ухвалено сего закона.

На се треба визначити, що найбільшу жертву приносить жовніар, що йде до бою і несе житі і кров в обороні держави. А щоби ся жертва стала можливою, треба в сего ужити, щоби ся велика жертва найбільшого значення мала повний успіх. Сі, що остають дома, не повинні оставати в саможертві поза тими, що пішли до бою, щоб тамтих боронити. Тимто, у кого трохи є почуття справедливості, сей не буде питати, скілько єму денно за єю оборону держави в службі заплатять. Але соціалісти побоюють ся, що їм можуть попускати на случай війни їх наміри про загальний страйк, котрим они бажали поза плечима армії викликати розлад і що тоді „товарищ“ ошипили ся перед вовинним судом і були приневолені залишити на якийсь час підбурюване населення проти війска. Великому капіталові знов розходить ся о гроши. Капіталісти радів клопоти держави вихісувати і за достави на случай війни казати собі платити нечувані квоти за всяки потріби. Можна однак сподівати ся, що парламент не піде на руку ані соціалістам, ані капіталістам, бож держави будуть в рішаючій хвилі боронити переважно селяни й міщани а їх представники в держ. раді таки ухвалять сі предлоги.

Найбільші труднощі роблять соціалісти і ческі радикали і намагаються всіми способами поборювати єї предлоги. Сторонництва прихильні в засаді предлогам підносять заміти проти деяких постанов, хоч не роблять

засимим ухвалення предлог від поправок, які би мали бути зараз переведені. Як звідають, христ.-сусільники, Поляки, Нім. народ. Союз, Словінці і Русини та умірені Чехи хотять поки що вдоволити ся засадничими заявами правительства що до зміни деяких недостач і строгостей. Супроти сих домагань зняло правительство велими прихильні становище, але настає на скоре ухвалене, а всяка проволока довелаб до замкнення сесії, о чим уже сего дня звіщали. Однак ся вість показала ся так само неправдивою, як і вість про поставлене Сербії ultimatum і в повна надія скорої полагоди закона.

ді „Перший період козацтва“. Але Л. Василевский мабуть не знає, що окрім цензури ще були всякі тайні розпорядки видавані від часу до часу проти українського язика в письменстві, котре задля того було приневолене держати ся в межах популярної літератури і белетристики. Відомо, що перекладу св. Евангелія, додержаного о. Морачевским, а признаного зовсім добрим в Петерб. Академії Наук, не позволено печатати і доперша перед двома роками судилося єму побачити съйт в Росії.

Заборону проти укр. слова засторено на вітчизні указом з 1876 р. (заходами Юзефовича) до того ступня, що не можна було навіть на концертах співати українських пісень з укр. текстом, а треба було підкладати чужою мовою. Заборонювано печатати популярні розвідки про холеру і т. і. укр. мовою, а до Росії не позволено ввозити з Австрії не тілько „Зорі“, але навіть перекладу Гомерової Одиссеї, Граматики д-ра Стоцького, бо взагалі не признавано укр. язика, а вважано єго нарічим московщини, котре не має ніякого управління в письменстві, хоч в Росії печатано навіть жидівським жаргоном драмат. твори.

Сі сумні обставини приневолили українських письменників з Росії печатати свої белетристичні і також наукові твори в львівській Правді, відтак в Зорі і тут появляють ся не тілько Кулішеві наукові розвідки, але й Нечуя-Левицького, Кониського, Ореста Левицького і ін. Справедливо зазначує Л. Василевский, що п. Драгоманів під час побиту в Галичині і Австрії змінив первісний свій погляд про укр. язик в літературі, побачивши, що тут наш язик входить не тілько до школ, від народних почавши, аж до університету, в урядах і судах, в законодавстві (переклади законів країн і державних) і в житію прилюдним (в соймі, в судових розправах, на вічах і т. д.).

На Україні, як Л. Василевский зазна-

не вистарчило, — тоді повели до другого — а там вже вся своя компанія зібралася. Точнісінько збори просвітітські або що.

Весело! Ти, що раніше зрибули, сидять та й думоньку гадають: „а кого тепер приведуть?“ І вгадують, бо відмикають ся двері і вводять як раз ту особу, яку намічено зборами присутніх.

Великий каземат, залюднений виключно Українцем! Жартували, радили вибрати голову зборів. Збиралися писати спільними силами водевіль на тему всеукраїнського увіяння. Жартували зо всіма і Микола Лисенко, а далі постелив ся на нарах (на ослоні) і тішиться ся:

От, аж тепер висплюсь добре!

І справді ліг і відразу заснув сном праведного. Розмови пової стихали і каземат здебільшого упокоїв ся до дня.

А в годині десятій другого дня пришов поліцейський чин перевіряти присутніх на сих дивовижніх зборах і дуже ніякого єму було, що на нарах єго участку лежить поважаний, улюбленій усім Києвом Микола Лисенко. Побіг говорити з кимсь у телефон — і через годину другу Миколу Лисенку випустили на волю укупі з слабою і старою п. Драгомановою. Незабаром і вся українська компанія опинила ся на волі.

В. Щербатий.

Пам'яті М. Лисенка.*)

(З листа селянина).

Ой, шкода є велика втрата, що з болем серця є склоняю ся над гробом незабутного Миколи Лисенка. Як прочитав я вість про єго несподівану смерть, то не вірив, щоб єго спікала така несподіванка.

Тепер таких людей на всій нашій сіднії Україні не має, велика в юного була міць, то був рожевий цвіт України — всякий се знає.

Не раз я бачив єго веселим і з думки мої віколи він не сходив. Як стане бувало про волю та про долю України грati, то він більш завоював, як ті, що збирають легіони та стріляють з гармата.

Праведний Боже! за що ти вкоротив віку славному бандурістові є улюблениму людямім чоловікові? Ой, шкода єго, бо він умів добре грati-співати ще є своїми ласкавими словами своему народові тугу розважати.

Як і інші, я плачу і здивило мені серце, є від гірких сліз горять старі очі, але є я зараз не повірю, щоб ся кара від Бога була з неба, винні злі люди. Та смерть необачна,

она люта, не розбирає, кому треба довше прожити.

Микола Лисенко умер, але ж не вмерла його слава, твори, пісні. Бандура єго ніколи не перестане грati, людям смуток розважати..

Прощай на віки, дорогий батьку, Миколо, така Божа вже воля, пером тобі земля...

К. І. Запорожець.

(Лист сей добре показує відношене до небіжчика нашого селянства. Автор єго — селянин з під Богуслава — має більше 70 літ віку, був крепаком і навчився самотужки-грамоти на 22. році свого життя).

На могилу славетного Кобзаря України

М. Лисенка.

Сонечко боже! Ти з покон віку
З неба на землю съвіт проливаєш,
Промінням ясним, тихим, прекрасним
Життя і радість всім посiliaш.
Тож не закроять ясного съвіту
Ні чорні хмарі, ні крути гори
І не погасить огньо съяного
Безкрає навіть синє море!
— Так і съвіт божий в душі величині,
Що сонcem правди в житті сяяла,
Даром небесним, дорогоцінним
Серця будила і звеселяла —
По вік не згасне! Бо не поборе
Творчого духа темрява й горе,
Не зломить жадна ворожа сила

Ані недоля, ані неволя,
Ані людська лихая воля

I не сковав навіть могила!

Софія Тобілевич.

Сілька рядків до житеписі М. Лисенка.

Було й таке в житі нашого славного небіжчика.

Ніч одного з після-конституційних років, зовсім ще съвіжа в памяті, недавна ніч..

Сеї ночі опинила ся в поліцейських участках Києва значна частина українських громадських діячів, письменників, просвіттян і так собі простих українських смертників.

Картина була справді незвичайна.

До участків темної зимової ночі вели старше, переважно українське покоління, а в авангарді поспішало покоління молодше з подушки для батьків.

Вели до участків в ту ніч, між іншим, і обох наших славних небіжчиків: Бориса Грінченка та Миколу Лисенка.

На скілько поважні були підстави для такого походу української сили до участків, видко хоч би з того, що опинила ся там сієї ночі Богови душою винна старенка бабуся, дружина М. Драгоманова. Вели старенку слабу людину — а за нею син її постіль.

Так само й з Миколою Лисенком було. В участку, в котрим проживав покійник, місця

*) Подаемо загальні згадки про славного мистця Кобзаря за „Радою“. — Ред.

чус, причинив ся незвичайно до розбудження в широких верстах народної съвідомості укр. театр, хоч довгий час і єму не позволяло давати вистав в українських губерніях лише по їх межами в Росії.

(Дальше буде).

Допись з Аргентини.

(Вступ. Хто причиною московської схизми в Аргентині? Роз'їзд схизми. Єї придбавлене. Закінчене).

В північній закутні обемистої Аргентині там, де великанський „Uragua“ творить більший від „Niagar-ц“ водонад „Iguasu“, тягне ся країна, що звати єї нинька „Misiones“. Сама назва вказує, що край сей в тісно звязаний з ширенем Христової науки і тут 250 років тому цвіло жите на основі закона божого межі дикими Індіянами.

Нинька з колишньої слави надібумо в густих помаранчевих лісах тілько звалища величавих церков, прекрасних будівель; всього то знищила варварська рука революціоніста. Там, де 250 років тому взад були міста, церкви, монастирі товариства Ісусового пречудні огороди, там нинька глуха пустиня, ліси-дебри, там нинька чоловіка подибати годі. Десять надібати можна буде з гонти прикриту пальмовим листям, а коло неї на пів-дікі, нагі діти, і они скоро лише почують тупіт кінських копит, сейчас вникають у тім непроходимі лісі.

Нинька як звичайно вибрал ся я у дальшу дорогу, в цілі пізання області для міреної нової італійської кольонії; товаришило мені двох слуг, чорний як саджа „Рамон“ і мідяний „Вінсенті“. Ідемо все дальнє на полуднє, тут вже лісів менше, скалисті гори пере мінюють ся у веселі горбки та.. не вірю очам.. ось хата зі стріхою в саді мов у ріднім селі. коло неї з одного боку насе ся череда худоби а з другої жите в полукипках.

Що се? Та бач і проти мене їде віз довгий мов в ріднім краю, на нім три повні мішкі і двоє людей, чоловік і жінка. Зовсім як би в мого села люди, але трохи інші.. перехали попри нас, подивилися тай.. „bon dia“ (bon dia) сказали; підіхли, аж ту чую, як чоловік вдарив коня та крикнув: „вішта сивий!“ Боже, таж се таки наші люди! Стійте, стійте, а ви звідки Русині! Они оставпіли; чоловік скинув капелюх, та дивлять ся обов на мене цікаво.

— А звідки ви? — питаю. „Та з Галичини, з Востріні. — А куди ви? — Та до млина на везем кукурудзу, до Терена!“ — А ви звідки ту взяли ся, як довго ту живете? Богато вас ту?“ — „А богато, паночку, буде на кольонії в тисячу фамелій, ми ту вже 12 тиї рік, але тяжко ту“. — „Тяжко, та чому, скажіть?“ — „А ви, даруйте паночку, таки Русин?“ — „А Русин!“ — „А звідки?“ — „Я зі Станіславова. — Ото файното, та нам до Станіслава і цілих три милі не було. А от, пане, ми і так вже попасати мусимо, бо коні пристали, — кукурудзів не їде, бо дорогі, по 10 пезів, відішніть таки, паночку, побалакаєм“. — „Та чому ні, добре“.

Випраг чоловік коні, пустив пасті, сам розложив огонь, наставив чайничок на „дзербу“ (щоденний напіток в роді чаю). — Ми свої коні попутали, посидали на землі тай знов навязала ся бесіда.

— А ви, паночку даруйте, чому рідний край кинули, тай чого сюди прийшли?

Тут слези в очах мені зависли, алем пеміг ся, правди не сказав. — „От, пішов з краю старого у новий щастя добувати. Але як вам тут живе ся?“ — перебив я цікавість селянина. — „Та як, от славити Бога не найгірше, але тяжко; правда приїхало ся бідним, а тепер вже всьо є: і земля є, і хата є, і худоба є, і віз є, і що Бог зародить є, але прикро, бо ту інший край; мурахи і всяке робацтво не дає християнинові спокою. Та всюди ще якось би було, одно лише зло, свого отця духовного не маємо“. — „Та напишіть до Галичини, щоби прислали якого“, сказав я. — „О вже 10 років добиваєм ся, як можем, та що коли почи не пускають к'ям“. — Вже ми дві церкви поклали, та що, коли ні посьвячені, ні відправи у них нема; відсувають нам Поляки якогось ксьондуза, але бо він і по польські не знає; на'мне му якось „Владиста“, чи як, тай кажуть нам все, що ту руського ксьондуза „не бендз!“, та що то „вшисто єдно“; та ми знаємо се, що то одна віра,

коли таки що польське, то не напе руске. „Ой Боже, Боже вже 12-тий рік, добиваємо ся, просимо, плачемо; на „Сарі“ (Azara) перед гішпанським біскупом на коліна надали, ридали, просили. Польські тлумаки та ксьонди, що зму по гішпанські сквиали, та він лише сказав: „по, суга russo, по!“ ба чому „по?“ Так, так то, пане, з нами бідними роблять, а ту ві висловідати ся як Бог приказав, ні покуту відбути, ні набоженьства на нашему вислухати! Алем чув вчера, такої у Михася Богачев'ка, там за Тунов, що зіхав вже якийсь

русський ксьондз і є на трес капонах (tres-Garon); кажуть, що се не наш, та ніби говори-ти то чисто, кажуть по нашему не говорить, але якось дивно закидас, що не годен як раз розуміти, але молитви, то, кажуть, чисто як наши. Польські ксьонди, чую, страх лютьяться, ганьбе, щоби не приставати, бо то „шізма“, але ми за таке ніколи не чули; він сам каже, що він той віри що ми, бож ми всі „право-славні християни“. Ет польські ксьонди, лю-

тьяться, бо і знають добре, що як ту настане руський ксьондз, то їм приходу богато відваде; се і ми добре знаємо, але ми таки хочемо свого руського ксьондуза. Побачимо на „Матку“, на трес капонах має бути велика ціла відрівна, гет зі „всеношним“; поїдем і ми, бо кортить нас видіти“.

„Но, дякую вам за ваше отверте серце, мені вже час у дальшу дорогу; радьте собі, як можете і будьте певні, що коли Бога любите і хочете єму служити, то він вас не опустить“.

„А ви, пане, куди тепер їдете?“ — „Я, на Apostoles“. — „Аж, на Апостоли, а то мусите тепер так просто к' Завіковій хаті, що там під ліском, відтак возвьмете через Павлову транкіру (брама) тай відтак на праву руку просто через річку на Апостоли. — А як ви, пане, побудете тут трохи на кольонії то прідьте і ви на „Матку“ на трес-капони; там Русинів буде сила і може ми нарешті діждали ся свого руського ксьондуза. Будьте здорові — Слава Ісусу!“

І так ми розійшлися ся. Що се? Чи може се яка казка, байка? О ні, се правдива подія, що случила ся тому років чотири на руській кольонії Apostoles-Azara в Аргентині. Ось який початок схизми межі нашими поселенцями у далекім краю. Нинька одна церковця на кольонії Azari в околиці званій „tres Gapon“, а округ неї до 150 родин в обіймах російської схизми. І то ж сума причиною?

Варт сему близьше приглянути ся, сеж бо руський народ з Галичини, всі майже з дніщезії становівської — повіту Говмач. Хто ж в причину того нещастя, що така велика частина Русинів покинула свою прадідну віру католицьку, а так легко приймila схизму з рук московського батюшка. Отже прецінь в kraju в тім повіті що найменше заражені схизматиками мріямі.

Хто ж сума причиною? Чи може съвященикі-Українці? На жаль, тут ніяких руських съвящеників не було! Може злі люди? Ні, не то. А може злобний москаль? І се ні! Ну, а хто ж?

Хто? Хочете знати? — Се наші, любі братя — Поляки!

Так! Поляки в причину схизми серед Русинів в Аргентині. До наших Русинів прічіпилися мов ріпак до кожуха і за ними тягнуться на край світу; втекли наші люди буді жида, перед Поляком втечі ніяк не можуть. Мала їх (Поляків) тут горстка, бо заледви 5-та часть, а однак зуміли опанувати все положене, свою загонистою вдачею потрапили не лише понизити бідного Русина, але ще до того довести, що наш темний Русин будував костели, школи, охоронку і т. д. для... Поляків.

(Конець буде.)

Населене прилучених країв.

Ціла печать Сербії дає ненавистию против Австрої ще від часу прилуки Босні і Герцоговини, а коли застрило ся непорозумінє з Австроїєю, написала часопис „Балкан“ що Австроїя мусить забирати ся з Босні і Герцоговини; „Мали Журнал“ грозить, що вишає чужих консулів.

Бувший міністер Стоян Рібарац в розмові з дописцем „Temps-y“ сказав: „Наша армія наповняє нас веселою надією, що Сербія без довгого вичікування буде мог-

ла перевести свою задачу, бо велика ще частина сербського народу жив під чужим пануванем“.

Сю погрозу звернув бувший міністер против Австро-Угорщини — бо в сумежних єї краях Босні і Герцоговині, Дальмації і Хорватії живе много Сербів. Та забув пан Рібарац, що Австроїя вложила в сих краях мільйони гроша на двигнене в них добробуту і культуру. При тім забуває пан Рібарац, що в Босні живуть крім Сербів ще й інші народи і інші віроісповідання крім православно-сербського, яке страшно ворожко відносить ся до католицизму і в цілій Сербії немає ані одної католицкої церкви. А що в Босні є і нас, Українців, кілька тисяч, тому буде для нас цікаво переглянути найновіший вислід переписи населення з 10. жовтня 1910 оголошений сими днями. Від часу овлади Босні і Герцоговини Австроїєю є се вже четверта перепись населення, а передостання була в р. 1895.

В 1910. році числила Боснія і Герцоговина цивільного населення 1,898,044 душ, проти 1,568,092 з 1895 року. Отже приріст винес 21% в 15 літах (пересічно 14% річно). Се населене розміщене на 51.200 квадратних кілометрах в 2247 громадах (в чім є 66 міських громад — разом з 278.203 мешканцями), і 5697 місцевостях (видно, що не у всіх місцевостях є свої заряди).

З 1,898,044 цивільного населення було: 1,783,453 приналежних до краю, а 46,859 австрійських і 61,151 приналежних до Угорщини, та 6581 чужих.

Яко матерну мову подали: 1,822,564 сербсько-православних християн, 612,137 музулманів (магомедан); 442,197 католиків (між тими 434,061 римо- і 8,136 греко-католиків), 11,868 юдівського віроісповідання (в тім числі 8,219 краївських еспаніолів) зайшли колись з Іспанії а 3,649 інших юдів), 6,342 протестантів, 82 інших віроісповідань, а 19 безвіроісповідників.

Замітним є обставина, що на 1,822,564 жителів, що говорять по сербско-хорватському, є аж 612,137 магомеданського ісповідання, хоч немає їх одного Турка. Є то потурчені Серби, які приймали Іслам і хоч більше як 80 літ суть під Австроїєю, маючи свободу віри, не навернули ся до віри християнської, віри своїх батьків і дідів. Видно, що сербско-православна церков не надає ся до навертання своїх братів, бо сама не має в собі надприродного життя, яке є в Церкві католицькій. Сама ненависть до католицизму, якою відзначаються Серби, особливо в королівстві, не причинить їм більшого числа ісповідників, противінів Церкви жива якою є католицька буде все вростати.

Натомість сильно держать ся Хорвати, бо всі они майже в католиками; на 442,197 є їх цілих 400.000 — отже 10 разів стілько, що всіх інших католиків, Німців, Поляків, Русинів і Чехів — та Мадярів (коло 42.000). Дивним є се, що на 8,136 руско-католиків говорить лише 7,481 по українськи. Коли 705 вписало якесь іншу мову, походить се або з недостачі національної съвідомості, або є між тими 705 Руснаків з Угорщини, які вписали іншу мову.

На наших переселенців в Босні треба мати бачне око, щоби они не пропали для нашої народності. О се дбати є задачою інтер'єнції як духовної так съвітської. В останніх двох літах — вже після переписи населення зросло цевно число наших поселенців; буде їх вже до 10.000. Зазначу при тім, що в Босні є вже 7. наших парохій, і при війску є богато Русинів-Українців, які мають свого капеляна в Сараеві.

M.K.

З державної ради.

Правничка комісія радила вчера дальнє над законом про воєнні повинності. П. Мільверт заповів внесене в подрібній розправі поправки, щоби закон обовязував лише якийсь час, так, щоби в спокійнішій хвилі можна було над ним на нової радити.

П. Ліберман (соц.) заявив, що поляки соціалісти на випадок війни з Росією стануть по стороні Австроїї. Що до закону про

воєнні повинності, то поставив внесок, щоби комісія перейшла над ним до дневної черги і візвала правительство, щоби протягом 8 днів предложило новий закон. Сей новий закон має би обовязувати лише на випадок війни і накладати воєнні повинності лише матеріальні. Цивільне судівництво має бути задержане.

Промовляли ще пп. Реннер, Оффнер і Віт, які критикували закон і заявляли ся проти него. Шеф секції Мільверт підчеркнув культурне і політичне значення закону, який має так велику вартість етичну, тому що на поїді, де панував до ся случай і воля вищих властей, вводить ся законний стан.

Мін. предсідник гр. Штіргк заявив, що хотіть звітник і кількох інших бесідників зачали, що новий закон полягає на законній підставі, то преців з многих сторін варинули сумніви і обави. Правительство, съвідоме своє обовязку знало, що задачу, яка жде представників народів, утрудняють дві обставини: перша ся, що заключені в предлозі постанови полягають на умові з Угорчиною, отже правительство мусить обстоювати при приняті закону без зміни, друга знає, що сей закон з причини поважної хвилі, мимо річевої розправи, мусить бути скоро полагоджений. З огляду на пороблені заміти старало ся правительство з всюю готовостю вдоволити піднесені заміти. Правительство видасть до закона інтерпретацію з поясненнями що до інших важливих точок, которых не може змінити,

ла комісія із здивованем і вдоволенем, бо давала більше, ніж заповів гр. Штірк на конференції клюбових предсідників.

Відтак засідання замкнено. Настало загальнє пересування, що закон супроти доконання дуже важних змін переходить в парламент та тим самим буде уротована судьба парламенту, якому грозило недалеке замкнення.

"Reichsratcorr." доносить: В цілі вияснення політичного положення що до закона про військові повинності, відбулася вчера під проводом гр. Штірка в його сальоні в парламентарії будинку конференції, в котрій взяли участь: міністерство оборони ген. Георгі, шеф секції Райтер, предсідник палати послів др. Сильвестер, референт предлоги Штельцль, а іменем сторонництв пп. Авг. Грос, бар. Фінк, Лзо, Райнесьль, Крамарж, Кернер, Удраль, К. Левицкий, Шілінгер, Корошець, Кончі і Сопескул.

Предсідник кабінета гр. Штірк вказав, що загальне політичне положення від хвили внесення предлога не змінилося, отже також і предлога не перестала бути актуальнюю. Що до самого закона, то правительство старалося знайти дорогу, щоб можна прихилитися до бажань, піднесеніх на засіданнях парламентаріїв комісій і в сей спосіб усунути всяких сумнівів і обав. Мимо сего, що мериторична зміна закона є неможлива, удалось с правителству по поконанню многих трудностей, сповнити ті домагання при помочі пояснення подробиць закона. Дальше заявив бесідник готовість сповнені домагання що до інших важливих точок закона в дорозі виконного розпорядка.

Відтак шеф секції Райтер уділяв різних вияснень.

В просторій дискусії, яка відтак вивязалася, домагання ся, щоб під час подібної розправи уділювали представники правительства на засіданнях комісії вияснень.

Просимо домагати ся "Руслан" по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приднівати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Війна на Балкані.

"N. Wr. Tageblatt", говорячи про міжнародне положення, оцінює єго дещо лішче, чим в останніх дніх, але ще раз стверджує, що Сербія рішуче не може числити на яку не будь область над Адрійським морем. Австро-Угорщина постарається імовірно про як найскоріше рішене в теперішнім пересиленю, бо сего рода відносини як теперішні не можуть тривати довший час.

"Köln. Zeitung" доносить з Відня, що міротатні віденські круги вже порішили не позволити Сербії на проволоку пересиленя, бо ся сербська тактика наражує ціле державне і господарське жите Габсбурзької монархії на великі шкоди. Скоре рішене є ще й тому, що монархія із за безнастаних приготовлені має що діяти більші видатки.

"N. Wr. Tageblatt" доносить з Лондона що після інформацій, одержаних англійськими дневниками, дальша проволока цілого пересиленя між Білгородом і Віднем є недопускаєма, супроти чого, коли Сербія в короткім часі не порішила ся на уступлені, пересилене прибере дуже остру форму.

Берлінська печать, яка до сеї пори дівила ся на міжнародне положене досить супокійно, признає, що теперішні відносини вимагають як найскорішої полагоди і вияснення.

"Die Zeit" доносить з Будапешта, що вчера по полуниці кружляли чутки про значне погрішеннє австро-сербської задирки. Чутку про відкликання російського посла Гартвіга з Білого города заперечила вчера "N. Wr. Presse", яка сю відомість перша подала.

"Westminster Gaz." витає з вдоволенем становище німецького правительства, бо нічо не є більше бажане, як удержані добрих відносин між Берліном і Лондоном. Коли великороджані бажають добра, то повинні зробити все, щоб удержати союз балканських держав і упінути Сербію, що через демонстрації і агітації нічого не зискає, що проте зробила би найліпше, коли би із своїми го-

сподарськими претензіями виступила по укінчені війни. Австро-Угорщина приде до пересування, що може собі позволити на вижидані, бо є ясною річию, що Австро-Угорщина не повинна нічого бояти ся, коли справу буде рішати міжнародна дипломатія. Коли представники великороджанів засядуть при конференційному столі, то коротко поладнаються з надмірними сербськими домаганнями.

З Білгорода доносить "Az Est", що там кружляють трудні до повірення чутки, після яких сербське міністерство війни покликало в дні 3. с. м. всіх Сербів спосібних до ношенні оружя. Твердять також, що під час побити інспектора австрійської армії бар. Конрада фон Гецендорфа в Букарешті постановлено, що Румунія перша кине ся на Сербію. Експозиція канцлера Німеччини викликало в Сербії переляк, бо Сербія з сего exposé пересування ся, що імовірно не буде могла числити на поміч Росії. Говорять також в Білгороді, що Болгарія остане нейтральною на случай війни Сербії з Австро-Угорщиною і що не приайде Сербії з помочию.

По розумінні.

В Царгороді оголошено урядово про заключене розуміння, однак сему оголошенню надано таку форму, що немові держави балканського союза просили Туреччину розуміння, що має на цілі удержані прилюдної опінії в думці, що військове і політичне положене балканського союза в злі і що то властиве Туреччині віднесла побуду. Крім того турецьке правительство оголосить урядово, що війна з Грецією триває даліше.

"N. fr. Presse" доносить, що Болгарія вчора дні відступили від воєнних кроків проти турецького війска, хоч фактично вже майже від тижня під Чаталджою не ведуть воєнної акції. Зате грецькі воєнні судна острілювали вчера Вальону.

Про се острілюване ся що пишуть до "N. fr. Presse": Ісмайл бей телеграфував вчера з Вальони, що 2 воєнні грецькі судна, які останніми днями острілювали Вальону, знова появилися під Вальонською і зачали стріляти до альбанського прапора, завішеного на прилюдних будівлях а також бомбардували місто, наслідком чого понесло оно великі шкоди. Альбанії відкликають ся проте до Європи, котра все проявляє симпатії для всіх народів, бажаючих на основі своєї культури відзискати независимість, щоб Европа не позволяла на таке поступоване Греції.

І дієспо — після римських дочекень — австро-угорське і італійське правительство заявили, що не повинні, щоби Греція заняла на все острова Сазено, щолежить біля Вальони. Сей остров мусить належати до Альбанії.

Грецько-болгарські відносини.

В Білгороді одержано вістку, що відносини між Грецією і Болгарією є як найгірші і що нема бесіди, щоби Греція й на дальніше оставала в союзі.

"Die Zeit" довідує ся з Лондона, що Болгарія неохотно бачила би силну Грецію і що волів радше Туреччині зробити уступки, щоби створити противагу проти Греції на Егейському морі.

Румунія проти Греції.

Непорозуміння між Грецією і Румунією із за жорстокості, яких допускає ся грецька армія на Куцоволоах в Македонії, довело до величезного обурення в Румунії. Прилюдна румунська опінія домагає ся зірвання дипломатичних зносин з Грецією.

Румунське правительство зажадало в Аtenах урядових вияснень.

Конференції в Лондоні.

"Voss. Zeitung" доносить з Лондона що Лондон стане ся небавом осередком двох, рівнорядних дипломатичних акцій, бо міжнародна конференція збере ся там 13. с. м., а після доторішнього стану річі небавом потім збере ся також в Лондоні конференція амбасадорів. Спеціальним бажанням Австро-Угорщини було би, щоби конференція амбасадорів не відбувалася в Парижі.

"Liberté" подає з Лондона відомість, що є надія, що конференція амбасадорів збере ся, бо на неї згодила ся і Франція і Росія, а від Австро-Угорщини відкликають відповіді, мають рівнож успішної. Наради конференції будуть відбуватися в палаті англійського мі-

ністерства загорянських справ, яке вже приготовляє в тій цілі комітет.

Зачувати, що представниками на мирну конференцію в Лондоні іменовано від Сербії: предсідника скupitini Андрія Ніколича і бывшого предсідника кабінету Новаковича, а військовими дорадниками генерала Бойовича і підполковника Павловича,

Дописець "Die Zeit" доносить з Софії, що правительственні круги не сумніваються, що міжнародні переговори підуть скоро вперед. Найбільшу трудність має становити Адрианополь, бо справа військового відшкодування має бути легко розвязана.

Богато вичікують Болгарія від становища великороджанів, які постараються ся о скорі переведені конференції. Болгарія не сумнівається, що Греція небавом здергить ворожі кроки.

Атенська агенція заявляє, що з події, що Греція не підписала протоколу розуміння, не можна витягати виснок про незгоду між союзниками. Як урядово доносять, в міжнародних переговорах в Лондоні візьмуть участь грецькі повноважні.

З Берліна доносять, що справа конференції амбасадорів находиться на найліпшій дорозі.

Звіт Поанкарого.

Під час вчерашнього засідання комітету за-граничних справ палати послів в Парижі заявив предсідник кабінета і міністер за-граничних справ Поанкар, що мусить заховати ще трохи резерву, бо тепер відбуваються конференції між державами. Про політику французького правительства може сказати се, що Франція робила все, щоби запобігти вибуху на Балкані, а коли вибух проявив ся, старала ся єго умісцевити. Франція брала все участь в виміні гадок між державами і старала ся про се, щоби французькі союзники виказали свою силу і успішність. Франція все з гори запевнявала ся про опівню Англії і Росії. Бесідник зазначив, що Франція в січні роздумувала спільно з Росією ріжкі можливості, а Росія запевнила Францію, що лише ся вірно областному "status quo" на Балкані. Але з причини проволоки італійско-турецької війни і подій над чорногорською границею, ставало ся щораз грізіше положене в Македонії і Альбанії. В цьогодні заключила Болгарія в Сербію і Грецію союз, що становило після гадки французького правительства зародок нових пересилень. Бесідник згадав про предлоги гр. Берхтольда в сіраві переведені реформи, але зокрема держави могли застосувати ся над сею предложою і над порушеннями в ній реформами, вийшли відносини на Балкані в критичну фазу. Тоді предложила Франція державам предлогу, яка вкінці довела до уділення Росії і Австро-Угорщині мандата до підняття кроку у балканських держав і у Порти. Формулка удержання "status quo", низьї вже дещо перестаріла, становила основу задержання міра. На жаль в тім дні, в якім мало настутило "demarche" Австро-Угорщині і Росії, виповіда Чорногора Туреччині війну, так, що державам полягала ся лише задача обмеження війни що до часу і місця. В дальші частині своєї бесіди заявив Поанкар, що Франція не зрикає ся своїх моральних і матеріальних інтересів, які мають в Туреччині. Передовсім буде мусіла хопити ся дороги окремих умов. Держави уложили межи собою, що військових операцій на Балкані не можна уважати за довершенні діло і не задумують уживати ніяких окремих зараджень. Се в найлучшому запорукою європейського міра. Бесідник підчеркнув, що в переговорах між кабінетами задержувано повагу Франції в концепції держав. Франція чесно служила справі міра і цивілізації. Вкінці висказав бесідник надію, що Греція прилучиться до розуму, а Туреччина заключить як найскоріше мир.

Примітка: Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Наума; римо-кат.: Ізидора. — В неділю: руско-кат.: Клеменсія; римо-кат.: Н. Зач. ПДМ.

— Епіс. Митрополит гр. Шептицький виїхав оноді з Відня до Ціриха.

— Справа українського університета. Вчера відбула ся у Відні в справі українського університету конференція президії польського кола з міністрам просвіти Гусареком. Нині відбудеться необов'язуюча конференція між представниками Українців а посолом Яворським.

— Загальні збори львівської філії тов. "Пропаганда" відбулися ся нині при участі близько 100 відпоручників сільських читалень. Зборам проводив їм радник суду Тит Ревакович. Про просвітні роботи і організацію в львівському повіті говорив др. Е. Озаркевич; господарський реферат виголосив п. Творидло, вкінці про обезпеку в "Дністру" п. Кузьмич. Реферати були цікаві і добре оброблені, можна би хиба закинути п. Творидлу, що свій реферат обробив за мало популярно, а шкода, бо справи господарські се камень угольний у нашій народній роботі. З рефератом п. Кузьмича довідалися присутні про розміри русофільської агітації проти тов. обезпеки "Дністру" і про способи заради сій злочинній роботі. Справді на се повинні би наші організації звернути пильнішу увагу. Повідомлено, що сеї неділі, с. с. м. припадають 44 роковини основання тов. "Пропаганда" і з сеї нагоди відбудуться вісім читальнях львівського повіту відчити про значене товариства "Пропаганда" для нашого народу і про курси висшої народної просвіти, які небавом у Львові через 10 неділі будуть вести ся. Дуже розумно говорив о. Гірняк з Винник про потребу ширення національної сільськості через плекане національної традиції.

— Вістки з України. Третій конкурс на вгляд пам'ятника Т. Шевченка в Києві мінає з днем 20. ст. ст. грудня с. р. Нагорода за приняті начерк виносить 3.000 карбованців. До оцінкової комісії приято артистів I. Ревіна і I. Бурачка.

улиць подіставала імена польських королів письменників або заслужених для Львова Поляків, а також такі наївища як: Косинерська, Королівська, Стичнова, Чвартаків, Остроленцька, Боза, Под Сточком, або: Чиста, Отверта, Спільна, Гірська, Щитова, Похила, Обводова, Серпова, Ясна, Вербова, або: Магазинова, Варстова, Рибацька, Судова, Пчільна, Ченстоховська, Цехова, Золота, Міська, або: Болгарська, Волоска, Волинська, Япанська і т. д. Видно, що вже не стало магістратові концепту на видумуванні патріотичних назв для улиць, коли до улиць Цебульних, Калечих і т. п. додають В-рбові, Рибацькі, Болгарські... Можна було прецінь ті пусті назви заступити іменами з рускої історії і письменництва.

Нова гр.-кат. парохія на Угорщині. Сьв. Отець видав розпорядок, в яким іменував тимчасовим адміністратором гайдудорогської епархії, мункачівського єпископа о. Антона Паппу. В розпорядку тім пригадував також духовенству, щоби оно навчилося старогрецької мови, бо по трьох літах має відправляти ся в тій мові богослужіння; покищо мають відправляти служби Божі на старославянській мові.

Жертви російської мобілізації. Зі Збаражу доносять, що оноді перекраїлися крізь границю в Словачії два утікачі з російських полків. Російський жовнір спостеріг утікачів в хвилі, коли були вже на австрійській бокі і поза віддаленем стрілу. Зі страху перед відвічальністю відбрав собі життя.

Засуд на сербських демонстрантів. З Відня доносять, що вчера покінчила ся там розправа проти 14 сербських студентів, які брали участь в демонстрації дня 24. м. м. Засуд випав осій який: обжалованій Буксіч засуджений на 6 місяців тяжкої вязниці за обиду мавства і підіджуване, 12 обжалованіх засуджено на двотижневий арешт частину за підіджуване, частину за опір влади. Одного обжалованого засуджено. З війкою Буксіча випущено всіх на свободу.

Македонські Румуни Румунські студенти в Чернівцях уладили оноді віче, на якім за- протестували проти переслідування Греками Румунів в Македонії. На вічу промовляли проф. універс. др. Пушкарю про мову і до- цент унів. др. Ністор про історію македонських Румунів. Останній зазначив, що на Буковині в також визначні румунські родини, як Поповичі, Мустада і ін., що походять з македонських Купчевохів.

Переписка Редакції і Адміністрації. Відповідь в Долинині. Спасибі, помістимо в сих дніах. — Вп. п. В. М. Дістали, спасибі Вам, буде поміщене в неділі. — Вп. о. М. Д. Дя- куюмо за доцінь, подамо в наїближших дніах.

Вп. о. М. Д. в Мат. Заплачено до 31. с. м. Очевидно годимо ся і дякуємо. — Вп. о. М. Бр. в Ст. Заплачено решту за 1912 і за 1913. Дякуємо.

Оповістки.

— **Львівський руський народний театр** в Пере- мишлі під дірекцією Й-сифа Стадника. (В салі «Людового Дому». Початок о год. 70·30 вечором). В суботу дня 7. грудня другий раз: «Циганська любов» опера в 3 діях Франца Легара. — В неділю дня 8. грудня «Чарівни- ця» (Кума Марта) образ з давніх часів зі співами і танцями в 5 діях М. Сажинського. — Ві второк дня 10. грудня «Філі мора і любові» класична трагедія в 5 діях Ф. Гріль- парцера. — В середу дня 11. грудня «Оповідання Гофмана» опера в 4 діях в прольогом Ж. Оффенбаха.

— **З Чорткова** В неділю дня 8. грудня в салі повітової ради в Чорткові в нагоді съвята «Прощівіти» виголосить проф. Іван Коссак популярний виклад на тему: «Слово о полку Ігоревім». Початок о год. 5. вечором.

Канцелярія філії краєвого товариства «Сільський Господар» в Чорткові отворена щоденно крім неділі і съвят від год. 10·2. по полунич. Голова Товариства урядув щоденно крім вівторка від год. 12·1. по полунич.

— **Новий професор львівського університета.** Цісар іменував професора державної гімназії в VIII дільниці у Відні д-ра Кіктора Дольма- сра надзвичайним професором німецького письменства і мови на львівськім університеті.

— **На цілі У. П. Т.** в місяці листопаді зложили в канцелярії Товариства отсії Вп. Добродії (в коронах): Е. Левандовська, Яворів 1, о. І. Мінько, Микулинці 1, Тов. «Сокіл», Заставче 2, І. Юшишин, Гнилички 0·74, о. Т. Войнаровський, Львів 3, Гр. Волк, Розтоки 2,

Б. Антонович, Львів 10, др. Т. Соневицкий, Самбір 2·60, Ів. Кульчицький, Феліціанталь 0·50, Ів. Гринів, Куликів 1, В. Прийма, Селиска (з весілля) 1·50, Д. Дідик, Львів 20, Юлія Назаревич, Чистогорб 1.

— **В справі військових такс.** По думці закона з 10. лютня 1907. р. мають всі обов'язані до сплати військової такси зголосувати ся, а то да до часу вигаснення того обов'язку що року в місяці січні в тій громаді, в котрій в дні 1. січня того року мають своє місце замешкання. Сподіване осягнене увільнення від особисто-доходового податку з тієї причини, що прихід не перевищує 1200 К, або з іншої причини, а також осягнене в попереднім році увільнене від особисто-доходового податку або від такси замість служби не звільнє від обов'язку зголосування. Зголосувати ся можна устно або письменно. Формуларі зголосень в двох примірниках в так згадані, що відповідно зложені і адресовані можуть бути віддавані на пошту без коверти. Ті обов'язані зголосувати ся, котрі предложать зголосення за пізно або не точно виповнені, можуть бути карані гривною до 50 К, а ті знані, котрі в своїх зголосеннях щось съвідомо промовчать, або подадуть незгідно в правдою, підпадають, о скілько іх поступок не становить вчинку підлягаючого постановам загального закона карного, гривнам до 500 К, а при особливо обтяжуючих обставинах до 1000 К. Наложені гропеві карти будуть на випадок нестягаемості замінені на карти арешту. Точніше постанови містить «Новий військовий закон» який появився в українськім перекладі і продався в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок 10, по ціні 1 К 20 сот.

На провінції можна дістати у всіх більших книгарнях.

Телеграми

з дні 6. грудня

Відень. (ТКБ). Вчера був у цісаря на послухані міністер гонведів Газай.

Відень. (ТКБ). «Wien. Ztg.» оголошує санкцію делегаційних ухвал.

Будапешт. Угорський сойм привав в третьому читанні предлогу в справі військових повинності, а іменно в справі достави коней і підвод і контингент рекрута на 1913. р. Відтак сойм приступив до бюджетової розправи.

Берлін. В уряді заграничних справ конферували вчера через довший час австро-угорський амбасадор і представники Румунії, Болгарії, Греції і Сербії.

Берлін. «Local Anzeiger» доносить з Петербурга, що Сазонов покинув з припоручення царя свій намір промовляти в думі про загальну політику.

Тебріс. (Пет. Аг.). Племенаnomadів заявляються за «съвятою війною» Туреччині в балканськими державами.

Терот. Прибувші тут з Солуня 23-літній Ем. Кропів, родом з Праги, занедужав перед познак холери.

Господарські, промислові і торговельні вісти.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про цінні звіжки і продукти у Львові від 15 листопада до 1. грудня 1912.

за 50 кг.

Пшениця	10 50—11 00	К
Жито	9 25—9 70	К
Ячмінь броварний	8 75—9 50	К
Ячмінь на пашу	8 25—8 50	К
Овес	10 00—10 50	К
Кукурудза	0 00—0 00	К
Гречка	0 00—0 00	К
Горох до варення	12 00—14 00	К
Горох на пашу	0 00—0 00	К
Бобік	8 50—9 00	К
Конюшина червона	9 6—11 6	К
Конюшина біла	12 0—14 0	К
Конюшина шведська	10 0—12 5	К
Тимотка	27 00—32 00	К
Ріпак зимовий	16 00—16 50	К
Насінє коноплі	0 00—0 00	К
Хміль старий	0 00—0 00	К
Хміль новий	9 5—10 0	К

Приймається передплатна на 1913 рік на велику двотижневу газету

«Ілюстрована Україна».

«Ілюстрована Україна» буде виходити від 1. січня 1913. р. що другої суботи у Львові від великих європейських ілюстрованих журналів. До участі запрошені відомі письменники. В кождій числі дві великих повісті. Ілюстрації з солідним викінченням будуть давати всесторонній образ нашого життя цілої України. Крім зінімок з України будуть також ілюстрації до всіх відомих подій в світі. Наприклад безпартійний всеукраїнський.

Всіх Українців просимо прислати вже тепер фотографії з українського життя як: зінімки з артистичних творів, красавиць, українських домів, театральних вистав і дружин, з січового та сокільського життя, всяких курсів, фестивалів, прогулок і т. д.

Предплата виноситься річно: в Австрії 8 К, Росії 5 карб., Німеччині 8 марок, Америці 3 долари. Поодиноке число коштує у Львові 32 сот. на провінції 34 сот.

Адрес реакції і адміністрації: «Ілюстрована Україна» у Львові, ул. Сербська ч. 15. II поверх.

Відповідальний редактор: др. Іван Кріпякевич.

Ясекуруйте своє майно від огню

В „Дністрі”!

Кождий Русин повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страхи, бо достаток одиниці то добріті ділого народу.

Кождий Русин повинен асекурувати ся тільки в рускім товаристві взаємних обезпечень

«Дністер»

Нема жадного іншого руского товариства асекураційного, тільки один

«Дністер»

«Дністер» рахує найдешевші оплати за обезпечення селянських будинків,

«Дністер» звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 вносить зворт 10%.

«Дністер» опіює та виплачує школи для огня скоро і ретельно, а до комісії запрошувє все двох господарів на оцінку телів.

«Дністер» дає підмоги руским школам і бурсам, де виховуються селянські діти.

Люди асекуровані в «Дністру» можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаємного кредиту «Дністер».

Власні фонди «Дністра» виносять з кінцем 1911 року 3,353.305 корон.

«Дністер» приймає обезпечення на житі у всіх догідних комбінаціях (на дожиток, посмертні капіталі, посаги, ренти).

В «Дністру» можна обезпечити від крадіжки з вломом движимості всякої роди, а товариства кредитові готовки, цінні папери і векселі за дешевою оплатою премії.

Адреса «Дністра»: Товариство взаємних обезпечень «Дністер» у Львові, у власній домі ул. Руска ч. 20.

Ол. Барвінський: Значіння українсько руского народу для Австро-Угорщини (перекл. в Oesterreichische Rundschau з 1. мая 1912) ціна 20 соток. Дістати можна в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

Рух зелізничних поїздів</h